

Honig

N.V. fabriek de Bijenkorf v/h M.K. Honig

De maïzena-, stijfjel- en puddingpoederfabriek Honig in Koog a/d Zaan behoort met 4 klassieke albums aan het begin van de eeuw tot de top tien van de albumuitgevers in Nederland. Honig neemt daarbij een bijzondere plaats in omdat al vanaf 1910 een reeks van drie topografische albums werd uitgegeven, de Honig's Maïzena-Albums, gevolgd door het bijzondere, grote album *Nijver Nederland deel I* in januari 1917. Helaas kon daar als gevolg van de schaarste tijdens en na de Eerste Wereldoorlog geen vervolg op worden gegeven. Honig behoorde tot de uit de maalterijen en grutterijen ontstane voedingsmiddelen-industrie van de Zaanstreek. In 1867 werd in Koog aan de Zaan een maalterij en olieslagerij gevestigd door M.K. Honig. Het bedrijf produceerde een bij elkaar horende groep producten vervaardigd uit maïs. Aan het begin van de 20^e eeuw werd de maïzenafabriek Hollandia in Nijmegen toegevoegd. Het bedrijf bestaat nog steeds, maar tegenwoordig met een uitgebreider assortiment van producten en nu als onderdeel van de firma Heinz.

Honig gaf rond de eeuwwisseling al een serie van 54 door Gebrs. Cats Reclameartikelen geïmporteerde Kaufmannsbilder (11 x 7,5 cm) van dieren uit, met aangepaste Honig-opdruk. Rond 1905 deed Honig ook op bescheiden schaal mee met de zwartjesrage. In 1910 werd vervolgens de grote stap gemaakt naar een reeks eigen albums met topografische kleurenfoto's van Nederlandse makelij, de bekende Maïzena-albums, die een grote verspreiding kregen. Er werden er drie uitgegeven in 1910, 1912 en 1914.

De Maïzena-Albums

Vóór in de eerste albums legt Honig uit dat door malen, builen en uitwassen van de maïs stijfjel en maïzena (maïszetmeel) wordt verkregen en van de reststoffen veekoekeken en veemeel wordt gemaakt. Van de maïzena werd ook puddingpoeder vervaardigd. De stijfjel werd onverpakt geleverd en afgewogen in de winkel, wat vroeger bij veel producten gebeurde. De maïzena en puddingpoeders werden geleverd in pakjes, waarin de plaatjes werden gevoegd.

Stijfselfabriek „De Bijenkorf” in Koog aan de Zaan, geschilderd door André Vlaanderen (plaatje 69 uit Nijver Nederland). De Hollandia fabriek is te zien op de plaatjes 70 – 72.

In Maïzena-Album № 3 vertelt Honig iets over het succes van de plaatjesseries:

Wij zijn eenmaal begonnen deze plaatjes erbij te voegen, en kunnen hiermede niet ophouden, zolang ons iederen dag blijkt, hoezeer deze reclame bij de Koopers onzer artikelen in den smaak valt.

Dagelijks brengt de post ons plaatjes om te ruilen, met aardige briefjes, van vriendjes en vriendinnetjes van onze artikelen en onze plaatjes. Geregeld vragen onderwijzeressen en onderwijzers ons Album en plaatjes voor het onderwijs in de aardrijkskunde. Talrijk zijn de aanvragen voor bazaars en tentoonstellingen voor liefdadige doeleinden. Van de tweede serie zijn reeds 10 miljoen stuks verspreid en zijn wij thans daarom aan de derde serie begonnen.

Tot 1910 waren in Nederland al vele series losse plaatjes uitgegeven, al dan niet met een insteekalbum om ze in te verzamelen. De vier jaargetijdenalbums van Verkade waren tot dan toe de enige boeken die echt als leesboek met erbij te verzamelen plaatjes waren uitgebracht. Ook Honig gaat met deze vorm van

promotie nog nadrukkelijk uit van series plaatjes waarbij ook insteekalbums geleverd worden. De Maïzena-albums hebben echter wel een meerwaarde boven alleen maar insteekboekjes, doordat bij elk plaatje een stukje beschrijvende tekst wordt gegeven. De teksten zijn geschreven door een beroemdheid in Holland, Tante Lize. Tante Lize schreef in 1906 het sprookjesboek voor Verkade en later voor Honig het *Honig's Maïzena tooverboekje, met rijmpjes van tante Lize*, een boekje met plaatjes die verschenen door crassen.

De 320 plaatjes van de Maïzena-Albums zijn lithografieën van de eerste professionele kleurenfoto's die in Nederland gemaakt zijn. Het zijn allemaal landschappen en gebouwen, die in willekeurige volgorde opgevoerd worden. Ze zijn afkomstig van de maker van deze albums, kunstdrukker S. Bakker Jz. in Koog-Zaandijk, die van 1903 tot 1916 elk jaar een dagscheurkalender (1904-1917) met deels zwart-wit foto's en deels kleurenfoto's heeft uitgegeven, met bijbehorende albums getiteld "Mooi Nederland". Het eerste Maïzena-album was het eerste plaatjesalbum dat Bakker voor een ander bedrijf maakte.

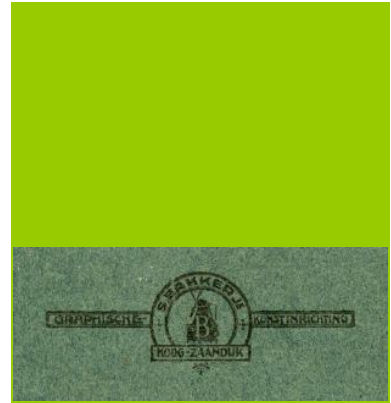
Bakker maakte in het totaal tenminste 22 albums met litho's van kleurenfoto's voor diverse bedrijven waaronder Koorn, Van Rossem, Smith en Ter Wee. De 106 kleurenplaatjes van het eerste Maïzena-Album (1910) zijn in 1911 nog eens uitgegeven door Grootes Cacao- en Chocolate in Westzaan, met eenzelfde soort album met dezelfde teksten van Tante Lize. Een selectie van 72 plaatjes uit de drie Maïzena-albums is in 1927 opnieuw uitgegeven door Smith koffie en thee in Groningen met een album getiteld "Mooi Nederland". Soortgelijke fotoplaatjes komen later ook in veel reclamealbums voor als "bruintjes" (koperdiepdruk), met titels als "Mooi Holland" en "Schoonste plekjes van ons land". Honig heeft zelf ook een serie bruintjes uitgegeven met op de voorkant de opdruk "Honig's Maïzena De Zuiverste".

De drie series Honig-plaatjes van de Maïzena-albums zijn doorlopend genummerd van 1 tot en met 320. In deel 3 zegt Honig dat elk album 108 "kijkjes in Nederland" bevat, in de eerste twee albums zijn er in werkelijkheid 106. Alle plaatjes zijn kleurenlitho's (chromo's) van het eigenzinnige formaat 85 x 54 mm, dat is afgeleid van de gangbare lengte : breedte verhouding van foto's, met toevoeging van een smalle tekst-strook aan een kopse kant. De meeste plaatjes zijn horizontaal georiënteerd, zoals gebruikelijk bij landschapsfoto's, en hebben in de rechter marge in verticale richting een opdruk met de omschrijving en het nummer van het plaatje; bij de enkele verticale plaatjes staat de opdruk onderaan. De plaatjes zijn gedeeltelijk zichtbaar gesigneerd met **BAKKER**.

Bij Grootes is in de tekststrook niet de titel van het plaatje gezet maar de tekst "Cacao Grootes" en de titel is over de afbeelding gedrukt. Deze plaatjes met de titel op de afbeelding komen ook sporadisch voor in het eerste Maïzena-album zonder de opdruk Cacao Grootes en met een reclametekst van Honig op de achterkant.

De Maïzena-Albums hebben een bijzondere uitvoering. De eerste twee zijn kleine oblong albums, het derde klein kwarto, met linnen rug waarin één of twee pakketten dubbele bladen zijn geniet. Dit zijn afwisselend gewone bladen met de beschrijvende teksten en stijve bladen met gleufjes voor het insteken van de plaatjes.

De maker van de foto's en de albums, fotograaf en kunst-drukker S. Bakker, perste zijn logo met Zaanse molen in de achterkant van de albums.

Nijver Nederland

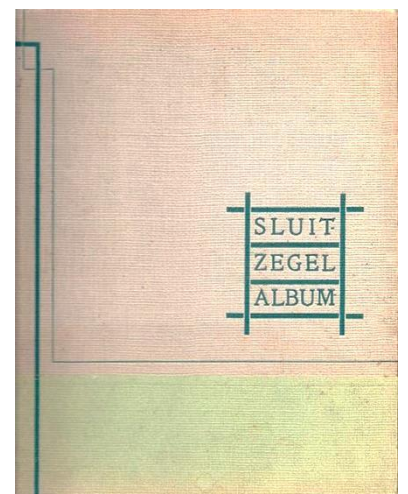
Na de succesvolle Maizena-Albums sloeg Honig een andere weg in. Ondanks het begin van de crisis als gevolg van de Eerste Wereldoorlog, werd in 1915 aan uitgeverij 't Raedthuys in Amsterdam de opdracht gegeven om een "echt" groot album te maken, dat wil zeggen een boek met doorlopende tekst geïllustreerd met plaatjes zoals de Verkade-albums, gewijd aan de landbouw, nijverheid en handel in Nederland. Dit werd het album *Nijver Nederland eerste deel*, dat medio 1916 verscheen en qua vormgeving gerekend kan worden tot de absolute top van de Nederlandse albums. Dit bijzondere album is vormgegeven door André Vlaanderen, een reclameontwerper die gezien mag worden als de grondlegger van het vak van "reclame-illustrator". De oproep voor militaire dienst tijdens de mobilisatie van 1915 dwong hem de voltooiing van dit album voor een klein deel aan anderen over te laten.

't Raedthuys heeft de opdracht misschien wat overdreven geïnterpreteerd, want dit album is met het formaat 25,5 x 33 cm het grootste staande tekstalbum dat in Nederland verschenen is. Alleen het molenalbum van Tieleman en Dros komt hier in de buurt. De uitvoering is bijzonder fraai. De paginaopmaak met versieringen en pentekeningen vertoont overeenkomst met de door Wenckebach geïllustreerde Verkade-albums, en kan daar zeker mee concurreren. Vlaanderen gaat daarin verder door de bladdecoraties ook een functie te geven. De rijkelijke illustraties zijn voor een groot deel uitgevoerd door de bekende illustrator Daan Hoeksema; zie bijvoorbeeld figuur 16 op pagina 24. De plaatjes zijn voor het grootste deel geschilderd door Vlaanderen zelf, en enkele (8, 9, 10, 19) door de bekende kunstschilder J. Oudes van wie eerder een vervolgserie van Jong Holland verscheen.

De grote beperking t.o.v. de Verkade-albums is, dat als gevolg van de zich aandienende papierschaarste slechts de helft van de oorspronkelijke opzet is uitgegeven, met 72 plaatjes. Een andere beperking is dat het papier tamelijk dun is. Dit eerste deel behandelt de landbouw en de ermee verbonden nijverheid van de akker tot de fabricage van voedingsmiddelen. Het eindigt met 4 plaatjes van de stijfselfabriek Be Bijenkorf in Koog en Maïzenafabriek Hollandia in Nijmegen. Onduidelijk is of het direct de bedoeling was om meerdere delen uit te brengen, of dat dit uit nood geboren is. Het laatste is waarschijnlijk, want de inleider Mr. Dr. Jac. Kalma, schoolopziener in het nijverheidsonderwijs, geeft in het voorwoord aan dat "dit boek over de huishouding van de maatschappij" een handvol grepen uit het bedrijfsleven zal geven, waaronder o.a. het werk van de visscher, glasblazer, boekdrukker, koopman en timmerman, die geen van allen in dit album voorkomen. Volgende delen zijn er echter ten gevolge van de crisis die alle albumuitgaven voor jaren stillegde niet meer gekomen. Opmerkelijk is ten slotte nog, dat de plaatjes in dit album aangeduid worden met Serie 4.

Sluitzegels

Bij de laatste hausse van zgn. sluitzegels begin dertiger jaren laat ook Honig zich strikken om een reclameserie te maken. De A.N.W.B. had een serie van 30 fraaie zegels gewijd aan het eigen werk laten maken, met een album waarin plaats is voor 250 zegels. De uitgever van het album Relica N.V. maakte voor Honig 30 gelijksoortige reclamezegels, voor Hero 20 en voor diverse andere bedrijven series van 10. Het luxe vollinnen album was voor 60 cent te koop bij alle kantoren van de A.N.W.B. en per post. Het is echter zeldzaam. Zie ANWB voor verdere details over het album en de series zegels.

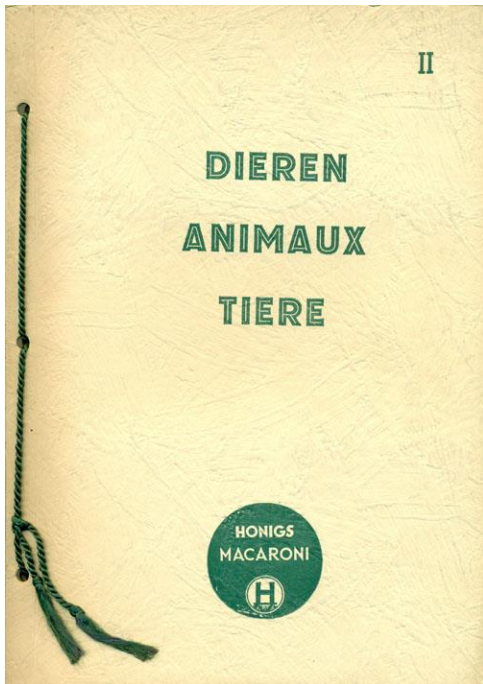
Het sprookje van Krook

In 1958 verpakt Honig één reclameplaatje in elke doos waarin de producten aan de winkels worden geleverd (puddingpoeder, cakemeel, macaroni, soep etc.) met een afbeelding en korte tekst over de nar Krokeledokus, kortweg Krook. De verhaaltjes van Henk de Wolf waar deze plaatjes van afgeleid zijn, werden eind vijftiger jaren op de radio verteld in "Het klokje van zeven uur en dus" De tekenaar van de plaatjes is onbekend.

De 17 ongenummerde plaatjes zijn bestemd voor de winkeliers zelf en er wordt een plakboekje bij verstrekt getiteld "Koning Kaskoeskilewan". Dit boekje is zeer zeldzaam.

Honigs Macaroni Gent

Na het grote album "Nijver Nederland deel I" van 1916 heeft Honig in Nederland geen albums meer uitgegeven. Het van het moederbedrijf afgesplitste Honigs Macaroni Gent heeft echter in de vijftiger en zestiger jaren acht albums uitgegeven, die zeer populair zijn bij Belgische verzamelaars.

Deze touwtjesalbums in diverse formaten hebben een uniform uiterlijk en zoals in België gebruikelijk, alleen (twee- of drietalige) onderschriften bij de plaatjes of titels op de plaatjes. De glanzende geschilderde plaatjes hebben afgeronde hoeken zoals bij de Nederlandse albums van Boersma. Boersma heeft twee albums die door Honig zijn uitgegeven overgenomen, "Historische taferelen" en "Dierkunde", en wel van beide alleen het tweede album.

Van het eerste "Maizena Album" zijn drie drukken verschenen.

1^e druk, met relatief kleine oplage.

De 2^e meest voorkomende druk. De tekstopdruk is in donkerder rood, en er is een kader toegevoegd rond het opgeplakte plaatje.

Bijdruk in een kleine oplage met witte omslag.

De tekstopdruk is in felrood zoals bij de eerste druk, en het plaatje staat in een kader zoals bij de tweede druk.

HONI01

Honig's Maizena Album

Honig's Maizena Album. Uitgegeven door de N.V. Fabriek „De Bijenkorf“ voorheen M.K. Honig – Koog aan de Zaan. (januari 1911)

14 dikke bladen waarin aan weerszijden 3 of 4 chromo's gestoken kunnen worden, afgewisseld met 16 gewone bladen met de teksten.

Afgebeeld is de 2^e druk. De 1^e druk in een kleinere oplage en de 3^e bijdruk in zeer kleine oplage zijn afgebeeld op de pagina hiervoor.

Prijs f 0,30

Kenmerken

Klein oblong album (24,5 x 16,6 cm) met stijve kaft en linnen rug, waarin de bladen in twee pakketten zijn geniet. Van beide pakketten is het eerste en het middelste tekstblad aan de plaatjesbladen geplakt. De reclameplaat op de voorkant is opgeplakt. Achterop is het logo van de Grafische Kunstinrichting S. Bakker Jz. Koog – Zaan dijk gedrukt. Op de binnenzijde van het voorplat is een kleine overzichtsfoto van fabriek De Bijenkorf in zwart-wit afgedrukt. De plaatjes en de teksten zijn genummerd 1 – 106.

Inhoud

Dit album bevat – net als de volgende twee – een willekeurige verzameling van kleurenfoto's van Nederland, met bij ieder plaatje een beschrijving door "Tante Lize" (pas in het tweede album vermeld). De ruimte voor de beschrijvingen is noodzakelijk beperkt, in principe niet meer dan de grootte van de plaatjes. Bijzonder interessant in dit album is de uitvoerige tekst op de tweede en derde pagina getiteld "Onze Artikelen", waarin wordt verteld welke producten Honig produceert en hoe de bereiding van maïszetmeel in zijn werk gaat, gevolgd door een aardig anekdotisch verhaal over het stijven van de was in de 16^e eeuw.

Een Hollandsche vrouw, die getrouwd was met een koetsier van koningin Elisabeth, bracht in de eerste helft der 16^e eeuw de kunst naar Engeland.... Door deze tot dusver geheel onbekende kunst van stijven en strijken verwierf vrouw Guilham zich terstond de gunst der Koningin, die haar tot „Opper-Opzichteres" over de koninklijke wasch benoemde. Haar roem verspreidde zich vliegensvlug door het geheele koninkrijk en de voornaamste adellijke vrouwen en jonkvrouwen kwamen bij vrouw Guilham in de leer.

De hoofdlijfhebberij dezer dames was weldra stijven en strijken; merkwaardig is het stellig, dat in dien tijd in de hogere standen het geplas in de stijfelpap, het uitwringen, spannen en strijken in tegenwoordigheid der heeren in de huiskamer werd verricht en al spoedig die bezigheid als een natuurlijke zaak beschouwd werd. Deze liefhebberij ging zoover, dat eene Vlaamsche vrouw, genaamd Trijntje van der Plasse, als Professor in de stijf- en strijkkunde naar Londen werd beroepen. Zij werd door den hoogen adel met een uitbundig enthousiasme ontvangen en men betaalde haar voor lessen in de stijfsel-kookkunst en in het strijken evenveel als later aan Rossini, een der meest geverde kunstenaars van Europa.

Wel wordt het strijken niet meer als liefhebberij beoefend, toch is de kunst, mooi te kunnen strijken, nog steeds een sieraad van eene goede huisvrouw.

Over de woonplaats van Simon Bakker weet Tante Lize het volgende te melden.

56. Zaan dijk.

Welvarende gemeente, gebouwd van Koog aan de Zaan tot Wormerveer langs den Lagedijk. Er is veel industrie in dit dorp : olie-, houtzaag- en korenmolens, sloopstimmerwerf, 8 stoomdrukkerijen, enz. enz. Zaan dijk heeft veelal gedeeld in de lotgevallen, die Zaan dijk in oorlog, oproer en ontwikkelingstijdperken meemaakte.

HONI02

Honig's Maizena Album № 2.

Honig's Maizena Album № 2. Uitgegeven door de N.V. Fabriek „De Bijenkorf” voorheen M.K. Honig – Koog aan de Zaan. (oktober 1912)

14 dikke bladen waarin aan weerszijden 3 of 4 chromo's gestoken kunnen worden afgewisseld met 16 gewone bladen met de teksten.

Er is ook een druk met kleine oplage met zwarte opdruk op de omslag en donker roodbruine rug met leerprint.

Prijs f 0,30

Kenmerken

Klein oblong album (24,3 x 16,4 cm), in dezelfde uitvoering als het eerste album, met stijve kapt en linnen rug waarin de twee pakken bladen zijn geniet. De reclameplaat op de voorkant is opgeplakt. Achterop is het logo van de producent van de plaatjes en het album S. Bakker Jz. Koog – Zandijk gedrukt.

Op de binnenzijde van het voorplat is een paginagrote overzichtsfoto van de fabriek in 1912 in zwart-wit afgedrukt. Dezelfde foto maar ingekleurd is in de vorm van een de plaatjes opgeplakt op de voorzijde van Maizena Album No. 3. Op het gebouw links op de foto zien we bovenaan de gevel de oorspronkelijke naam van het bedrijf STIJFSEL-FABRIEK „DE BIJENKORF”.

Op de binnenzijde van het achterplat is een kaart van Nederland gedrukt, “Bevattende de plaatsnamen die voorkomen in Serie I en II van de plaatjes”.

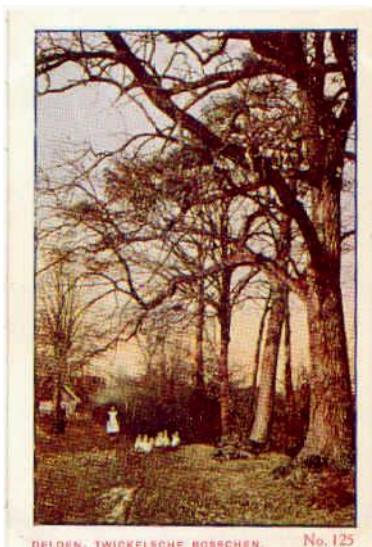
De plaatjes en de teksten zijn genummerd 107 – 212.

Inhoud

Net als de eerste serie bevat dit album een willekeurige verzameling van kleurenfoto's van Nederland, met bij ieder plaatje een beschrijving door “Tante Lize” (niet genoemd op het album, wel in het voorwoord). De ruimte voor de beschrijvingen is noodzakelijk beperkt, in principe niet meer dan de grootte van de plaatjes. Toch geven de beknopte teksten vaak wezenlijke historische of geografische informatie. In andere gevallen ontbreekt informatie of is er weinig te vertellen, zoals bij Barendrecht (120), waarbij volstaan wordt met:

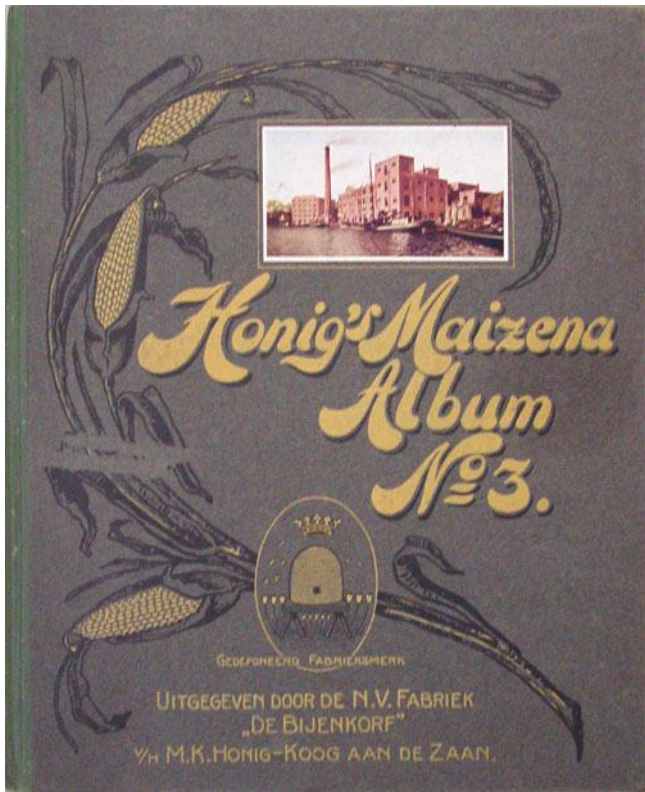
**Barendrecht.
Spoorstraat.**

Een kijkje op een straat in het Zuid-Hollandsche dorp Barendrecht. Veel is er van dit plaatsje niet te vermelden.

In het voorwoord vermeldt Honig, dat buiten het grote succes van de Verkade-albums in vele gevallen de albumreclame niet geslaagd was. Het eerste Honig-album werd echter binnen enkele weken al een succes, en er zijn binnen twee jaar al 7 miljoen plaatjes van deze serie verspreid (wat gelijk staat aan ruim 66.000 complete series), een ongekend aantal voor die tijd. De oplages van de Verkade-albums van die tijd varieerden van 25.000 tot 40.000.

*Een van de weinige staande plaatjes:
Delden, Twickelsche bossen (plaatje 125)*

HONI03

Honig's Maizena Album № 3.

Honig's Maizena Album № 3. Uitgegeven door de N.V. Fabrik „De Bijenkorf“ voorheen M.K. Honig, te Koog aan de Zaan. mei 1914

20 ongenummerde bladen, afwisselend een dik blad waar aan weerszijden zes plaatjes ingestoken kunnen worden en een gewoon blad met de bijbehorende beschrijvende teksten, voorafgegaan door een titelblad, ingepakt in een vel kunstdrukpapier met voorin een paginagrote overzichtsfoto van de fabriek in 1914 en achterin een kaart van Nederland "Bevattende de plaatsnamen die voorkomen in Serie I, II en III van de plaatjes". 108 kleurenfotoplaatjes om in te steken.

Prijs f 0,30

Kenmerken

Ondermaats kwarto album (23 x 28,4), zoals in de inleiding is beschreven, met stijve kaft en meestal groene linnen rug, waarin het pakket bladen is geniet; kleine oplage met roodbruine rug. In de achterzijde is weer het reclamemerk van de producent van het album en de plaatjes S. Bakker gedrukt.

De plaatjes en teksten zijn genummerd van 213 – 320.

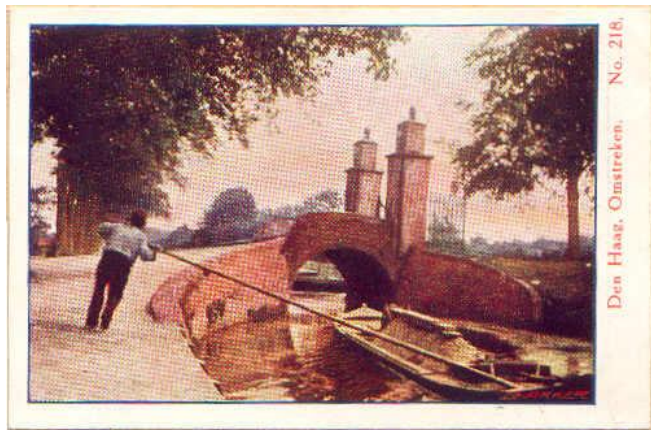
Inhoud

Net als de vorige series bevat dit album een willekeurige verzameling "kijkjes in Nederland met van ieder plaatje een aardige beschrijving door Tante Lize". Soms geeft de tekst wezenlijke historische informatie, in andere gevallen weet de schrijfster begrijpelijkerwijs weinig zinvols te melden, zoals bijvoorbeeld bij plaatje 218 – Omstreken Den Haag:

"Wat zou ik eigenlijk van Den Haag, onze fraaie residentiestad, moeten vertellen, wat jullie niet reeds wist. Velen onzer verzamelaars hebben er misschien zelf reeds een bezoek gebracht of er veel over gelezen of gehoord. We bieden u met dit fraaie plaatje een aardig kiekje van 'sGravenhage's omstreken."

Vaak is Tante Lize niettemin in staat er toch iets van te maken, zoals bijvoorbeeld bij foto 213 van een villa in Oirschot met een marechaussee te paard ervoor (afgebeeld op 16 februari van de scheurkalender 1914):

"Dit plaatje biedt ons een kijkje in het dorp Oirschot of Oorschot in de provincie Noord-Brabant. Van dit gebouw is niets bijzonders te melden, daarom zal ik van de plaats vertellen, wat ik er van weet. Oirschot wordt reeds in 1106 in de geschiedenis vermeld. Het bevat, behalve een bezienswaardig Raadhuis, de fraaie St. Pieterskerk, een der schoonste kerken van geheel Noord-Brabant."

HONI04

Nijver Nederland Eerste deel

Nijver Nederland. Onze Landbouw, Nijverheid en Handel in woord en beeld. Beschrijvende tekst van G. Elgersma en J. Oosterkamp, hoofden van scholen te Den Haag, bij aquarellen en teekeningen van André Vlaanderen en Daan Hoeksema. Eerste Deel. Uitgave N.V. Fabriek „De Bijenkorf” voorh. M.K. Honig, Koog A./D. Zaan. 1916 (verschenen januari 1917)

78 pagina's geteld vanaf de voorkaft, waarvan 1 pagina inhoudsopgave achterin. 72 kleine chromo's om in te plakken op aparte plaatjespagina's.
51 genummerde pentekeningen bij de tekst.

Prijs: 50 cent

Kenmerken

Album van groot kwarto formaat (25,5 x 33 cm), met linnen rug met titelopdruk en met linnen versterkte hoeken. De illustratie op de voorzijde is vormgegeven als een affiche voor een nijverheidstentoonstelling uit die tijd, en is onderaan voorzien van zowel de naam van het bedrijf dat het album heeft geproduceerd N.V. 't Raedthuys Amst. als van André Vlaanderen, met de cryptische toevoeging "inv. JJ." De achterzijde is blanco, op de initialen van de drukker J.B.&Z-A na.

Het boek is ingedeeld in 10 Romeins genummerde hoofdstukken, met een koptekening, versierde beginletter en eindtekening. Naast de 51 genummerde figuren zijn er nog een aantal kleine illustraties zonder titel. Opvallend daarbij zijn de "silhouetten" – zoals ze in een reclamefolder van Honig genoemd worden – door Daan Hoeksema, die het album heeft afgemaakt nadat André Vlaanderen werd opgeroepen tijdens de mobilisatie. Veel figuren zijn uitgevoerd als een bladversiering bovenaan de pagina. Vlaanderen borduurt hiermee voort op de boekillustratiekunst van Wenckebach – zie de eerste reeks Verkade-albums – die hij in deze documentaire uitgave een meer functioneel karakter geeft.

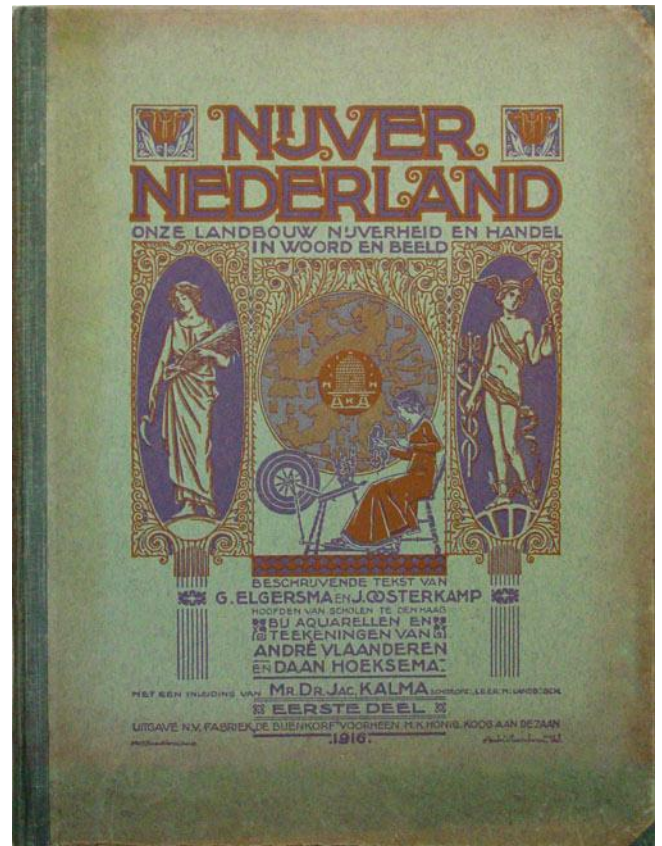

FIG. 10. KIPPEN-RASSEN.

Boer, wat zeg je van mijn kippen,
Boer, wat zeg je van mijn haan ?
Hebben zij dan geen mooie veeren,
Of staat u de kleur niet aan ?

Dat laatste is mogelijk; want over den smaak valt niet te twisten, en bij de kippen, vooral bij de meest bekende ervan, de boerenkippen, loopt de kleur nogal uiteen. Het helderste wit en het diepste zwart treft men bij haar aan, terwijl andere een grauw of aschbruin veerenpak dragen. Bij de zoogenaemde „raskippen” is de kleur meer standvastig; we denken bijv. aan de witte Wyandottes, de zwarte Minorca's en de witte Leghorns (fig. 10).

De lithoplaatjes zijn opgeplakt in groepen van 6 op aparte plaatjespagina's, zoals bij de Verkade-albums. Alle plaatjes zijn zeer gedetailleerde inkt- en waterverfschilderingen, de meeste gemaakt door Vlaanderen. De gast-illustrator J. Oudes is bekend van Jong Holland 2e reeks en van veel prentbriefkaarten.

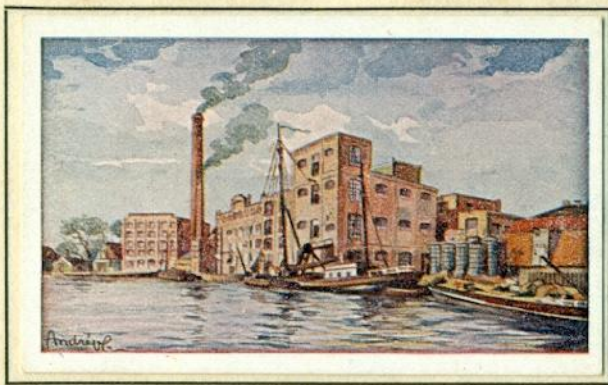
De meeste plaatjes zijn gesigneerd Andrévl. Overige plaatjes: 8-9-10-19 J.Oudes, 12 Vos.

Inhoud

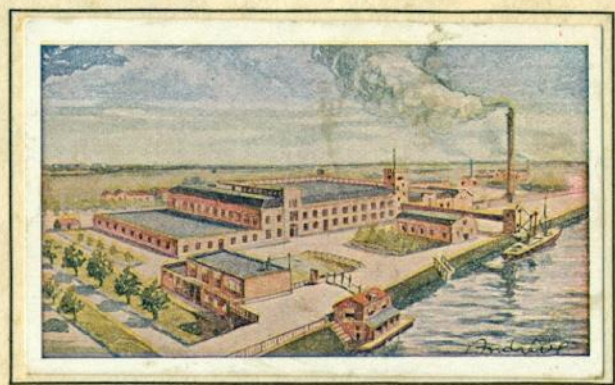
Het startpunt was een groot album te maken over de Landbouw, Nijverheid en Handel in Nederland. Deze eerste deelluitgave is beperkt tot landbouw, veeteelt en tuinbouw en de daaraan gerelateerde voedingsmiddelenindustrie. Uit het voorwoord van de schoolopziener Mr. Dr. J. Kalma blijkt dat ook handwerkslieden als glasblazer, boekdrukker en timmerman, en de visserij nog aan de orde hadden moeten komen.

De opzet is systematisch; de 10 hoofdstukken behandelen achtereenvolgens: veeteelt en zuivelbereiding, pluimvee, landbouw, tuinbouw, ooftbouw (fruitteelt), bloem- en boomkwekerijen, het conserveren van groente en fruit (fabrieksmatig), het brood, beetwortelsuikerfabricage, zetmeel en zetmeelfabrikaten. Mede door de gedetailleerde plaatjes en de vele tekeningen is dit boek een interessant tijdsdocument.

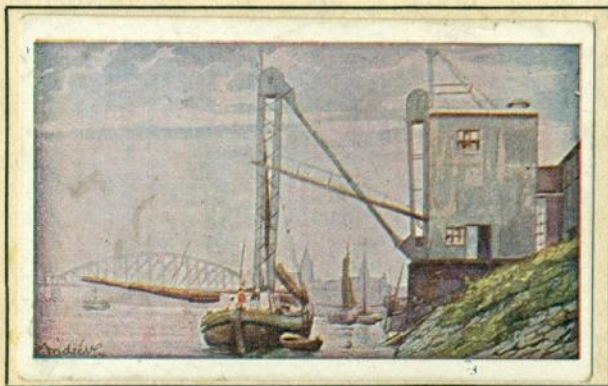
Het laatste hoofdstuk "Zetmeel en zetmeelfabrikaten", voornamelijk bereid uit aardappelen, tapiocawortelen, maïs, rijst en tarwe, behandelt vooral het werkterrein van Honig, de stijfselfabrikage en afgeleiden daarvan. Daarbij wordt weer de anekdote aangehaald van hoe de kunst van het stijven naar Engeland kwam. De laatste vier plaatjes tonen de stijfselfabriek „De Bijenkorf” van Honig in Koog a/d Zaan en de aan het Honigconcern toegevoegde stijfself- en maïzenafabriek „Hollandia” in Nijmegen, waar in de tekst niets over gezegd wordt.

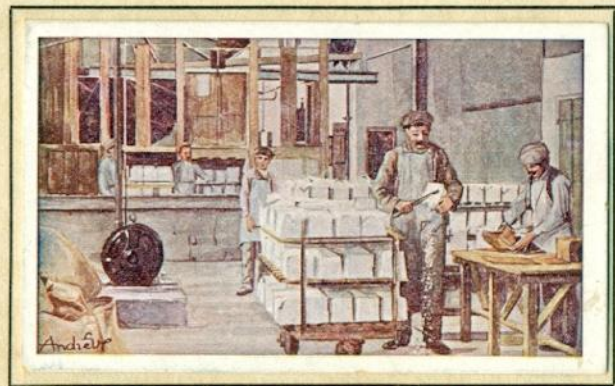
PL. 69. STIJFSELFABRIEK „DE BIJENKORF”
KOOG A/D ZAAAN.

MAIZENAFABRIEK „HOLLANDIA” NIJMEGEN. PL. 70.

PL. 71. EXTERIEUR STIJFSELFABRIEK „HOLLANDIA”
NIJMEGEN.

INTERIEUR MAIZENAFABRIEK „HOLLANDIA” PL. 72.
NIJMEGEN.

HONI05

Koning Kaskoeskilewan

Koning Kaskoeskilewan, najaar 1958

Dun geniet boekje, langwerpig (21,5 x 10 cm) van 14 pagina's met 17 dunne inplakplaatjes.

De plaatjes en het boekje waren niet bestemd voor de klanten maar voor de winkelier.

